

Lépe ochráníme české řeky. Máme pilotní podobu budoucího on-line registru výpustí do vodních toků

31.8.2023 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Jeho výsledky dnes na tiskové konferenci společně představili ministři životního prostředí a zemědělství Petr Hladík a Marek Výborný.

„Voda je priorita a my ji musíme chránit. Naše řeky jsou plné života, vodu z nich požíváme jak na závlahy zahrad, tak jako zdroj pitné vody, bohužel ale ani třicet let po pádu komunismu často přesně nevíme, co a kde nám do nich teče. Stále tu máme velké množství různých výpustí například ze starých průmyslových areálů, u kterých ani nevíme, kudy vedou. To změni námi připravovaná tzv. havarijní novela vodního zákona, kterou v brzké době posoudí vláda. Nově totiž zavádí povinnost vést evidenci všech výpustí do vodních toků. Díky tomu vznikne digitální registr, který postupně zahrne všechny výpusti ze zdrojů znečištění do vod povrchových. V něm se objeví jednak ty s vydaným povolením k nakládání s vodami, ale zároveň i ty, ke kterým toto povolení z nejrůznějších důvodů vydáno není. Právě takové nezdokumentované výpusti mohou představovat značné riziko potenciálního havarijního znečištění vodních toků,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

Registr výpustí bude sloužit vodoprávním úřadům, správcům povodí, Hasičskému záchrannému sboru České republiky, České inspekci životního prostředí, Policii České republiky a Vojenské policii.

„Zasahující složky u havárií budou mít díky tomu v ruce užitečnou informační pomoc při odstraňování příčin havárie a jejího šetření. Vodoprávní úřady pak budou mít k dispozici informace o potenciálních zdrojích ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod,“ doplňuje ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL) s tím, že právě téma vody je ve společné agendě MZE a MŽP, na které oba resorty kladou důraz.

Pilot na Labi

Na jaře letošního roku proběhlo terénní mapování 34,6 kilometrů toku Labe. Generální ředitel státního podniku Povodí Labe Marián Šebesta popisuje pilotní projekt: *„Nejprve jsme pomocí lodní mechanizace v terénu mezi jezy v Dolních Beřkovicích a Brandýse nad Labem mapovali výpusti. Následně probíhaly práce na identifikaci výpustí a jejich propojení se souvisejícími evidencemi, nalezení jejich vlastníka či provozovatele a jejich spárování s vydanými vodoprávními povoleními.“*

Při terénním průzkumu bylo zjištěno celkem 108 objektů. Při jejich podrobnější analýze na základě dostupných podkladů a evidencí bylo zjištěno, že 13 objektů jsou propustky vodních toků, napojení říčních ramen a dalších objektů na říční síti. Tři objekty slouží k odběrům vod pro průmyslové a zemědělské účely, dva objekty náleží k infrastruktuře vodovodů, 6 objektů slouží k odvodnění obecních nebo zemědělských pozemků a 6 objektů slouží k drenáži staveb, jako jsou například opěrné zdi. Největší část mapovaných objektů, celkem 47, tvoří výpusti z různých typů splaškových kanalizací, kanalizací v průmyslových areálech a dešťových kanalizací v obcích. Poslední skupinu objektů tvoří výpusti, u kterých se nepodařilo určit jejich účel a zjistit jejich vazbu na evidence. Těchto objektů je celkem 31 a tvoří tak téměř 30 % z identifikovaných objektů.

„Podařilo se nám ve sledovaném úseku Labe identifikovat všechny výpusti potenciálních zdrojů znečištění povrchových vod, a díky tomu zahrnout do pilotní verze všechny potenciálně rizikové objekty, jejichž prostřednictvím může docházet k vnosu závadných látek nebo odpadních vod do vodního prostředí,“ uvádí vedoucí odboru aplikované ekologie VÚV TGM Pavel Rosendorf, který projekt za VÚV vedl.

Registr pro Česko

V České republice je 16 326 km významných vodních toků a 86 533 km drobných vodních toků. Realizací pilotního projektu na Labi získalo MŽP první on-line miniregistr výpustí. Analýza veškerých dostupných evidencí a jejich využitelnosti poslouží jako model pro tvorbu celorepublikového informačního systému Registru. Samotný registr bude řídit a provozovat Ministerstvo životního prostředí. Vznikne postupně na základě prioritizace podle potenciálních rizik významného znečištění povrchových vod.

„V první fázi propojíme data s Vodohospodářským informačním portálem VODA, kde jsou zanesena data týkající se více než pěti tisíc výpustí s povoleným vypouštěním odpadních vod do vod povrchových. Následně se logicky musíme zaměřit na úseky, kde se nachází potenciálně největší znečišťovatelé, kteří spadají pod režim zákona o integrované prevenci. Další bude mapování významných vodních toků, což jsou i přeshraniční toky, a v poslední fázi se podíváme na toky zbývající. Samotný registr bude obsahovat například údaj o přesné lokalizaci výpusti, název katastrálního území, kde je výpust lokalizovaná, název vodního toku a případně všechny patřičné identifikátory výpusti,“ uvedl ministr Hladík.

Mapování výpustí už aktuálně probíhá i v rámci projektu Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. *„Chceme najít řeky a potoky vhodné k revitalizaci či k přirozenému návratu přírodě. Proto mapujeme, v jakém stavu jsou, a do projektu jsme zařadili i sběr dat o výpustích. Do roku 2025 bychom měli prozkoumat na 26 tisíc kilometrů vodních toků. Navazujeme na připravované evropské nařízení o obnově přírody, které počítá s návratem k přirozeným vodním tokům. Pokud bude přijato, Česká republika by měla obnovit nejméně 250 kilometrů řek do roku 2030,“* doplnil ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny ČR František Pelc.

Informační systém Registr výpustí zavede novela vodního zákona, která obsahuje řadu dalších změn. Na základě zkušeností z praxe jasně vymezuje role zasahujících subjektů v případě havárie a zvyšuje sankce za způsobení havárie. Ty se zvýší až pětinasobně, z maximální výše 10 milionů korun na 50 milionů korun, zejména pro podnikající právnické osoby, tj. podniky a provozovny, u nichž je pravděpodobnost vzniku závažného přestupku daleko vyšší než v případě fyzických osob. Nově přibude také povinnost kontinuálního monitoringu pro významné znečišťovatele, kteří do povrchových vod vypouští odpadní vody s obsahem zvláště nebezpečných závadných či nebezpečných závadných látek, jako například kyanidů. Podle odborného odhadu se tato povinnost dotkne na 100–200 znečišťovatelů v Česku.

Vláda by tzv. havarijní novelu vodního zákona měla projednat na podzim tohoto roku.

Vláda by tzv. havarijní novelu vodního zákona měla projednat na podzim tohoto roku.

https://www.mzp.cz/cz/news_20230831-Ministr%20Hladik:%20Lepe%20ochranime%20ceske%20rek y.%20Mame%20pilotni%20podobu%20budouciho%20on-line%20registru%20vypusti%20do%20vodnich%20toku